



TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

***"MINUN KOULUSSA EI MIELESTÄNI KOSKAAN KOHDELLA KETÄÄN ERI TAVALLA,
MUTTA JOS SITÄ TAPAHTUU SE ON HARMI. MINUN KAVERINI IHONVÄRI ON ERI
KUIN MINUN, ENKÄ VÄLITÄ SIITÄ, HÄN ON TÄYDELLINEN."***

RAJATORPAN KOULU

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	2
1. JOHDANTO	4
1.1. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta eli tasa-arvolaki (609/1986)	4
1.2. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)	5
2. EDELLINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA	6
3. SELVITYS TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSTILANTEESTA.....	8
3.1. Tilastot sukupuolen mukaan eriteltynä.....	8
3.2. Erityispiirteitämme	9
3.3. Suunnittelussa käytetyt tietolähteet ja työkalut	10
3.4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 2023	10
3.5. Kirjauksia.....	11
4. SUKUPUOLTEN SYRJIMÄTTÖMYYS SEKÄ TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN	12
4.1. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus opiskelijavalinnoissa	12
4.2. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus opetuksen järjestämisessä	13
4.3. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen oppimiseröjen ja opintosuoritusten arviointi ...	15
4.4. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen opinto-ohjaus ja opiskeluhuolto	16
4.5. Tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset tilat Rajatorpan koulussa (fyysiset ja sähköiset ympäristöt).....	18
4.6. Sukupuoleen perustuvan häirinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen.....	19
4.7. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi	21
4.8. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita yhdenvertaisuuden toteutumiseksi	22
5. TOIMINTA SYRJINTÄ- JA HÄIRINTÄTAPAUKSISSA	23
5.1. Syrjintä	23
5.2. Häirintä	24
5.3. Positiivinen erityiskohtelu	24
5.4. Syrjinnän ja häirinnän ehkäiseminen	25
5.5. Puuttuminen ja seuranta syrjintä- ja ehkäisytapauksissa.....	26

6.	SUUNNITELMAKAUDEN TOIMENPITEET.....	27
6.1.	Kehittämiskohteet tasa-arvon toteutumiseksi.....	30
7.	OSALLISUUS, TASA-ARVO JA SAAVUTETTAVUUS.....	33
	SUUNNITELMAN TEKEMISEN TUKIMATERIAALI.....	35

Julkaisija

Vantaan kaupunki

6/2021

Kasvatus ja oppiminen

Kansikuva: Rajatorpan koulu /

1. JOHDANTO

Tämän suunnitelman tavoitteena on ohjata henkilöstöämme syrjimättömyyteen ja tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden edistämiseen tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain asettamassa viitekehyksessä. Tässä suunnitelmassa keskitytään toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön eli siihen, miten toimimme syrjimättömästi ja edistämme sukupuolten tasa-arvoa sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta opiskelijoihimme ja yhteistyökumppaneihimme liittyvässä toiminnassamme.

Tämä suunnitelma on täten

- tasa-arvolain 5 a ja 6 c §:n mukainen oppilaitoskohtainen tasa-arvosuunnitelma, joka on laadittu yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa sekä
- yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukainen oppilaitoskohtainen suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

1.1. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta eli tasa-arvolaki (609/1986)

Tasa-arvolaissa on kyse sukupuolten tasa-arvon toteutumisesta. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Tasa-arvolain 4 §:n mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Erityisesti tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista.

Tasa-arvolain 5 §:n mukaan viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tasa-arvolain 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;

- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Tasa-arvolain 6 c §:n mukaan viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tämä on otettava huomioon oppilaitosten tasa-arvosuunnitelmia valmisteltaessa ja tasa-arvoa edistävästä toimenpiteistä päätettäessä.

1.2. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Syrjintä tarkoittaa sitä, että henkilö, esimerkiksi johonkin vähemmistöön kuuluva ihminen, asetetaan muita huonompaan asemaan jonkin henkilöön liittyvän perusteen takia. Usein moni peruste, mukaan lukien sukupuoli, vaikuttaa samanaikaisesti (moniperusteinen tai risteävä syrjintä).

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Yhdenvertaisuuslaissa on hyvä huomioida myös positiivista erityiskohtelua koskeva 9 §: “Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.”

Kouluilla on lakiin perustuva velvollisuus puuttua syrjintään ja häirintään. Koulujen vastuu puuttua häirintään vahvistuu yhdenvertaisuuslain muutoksella 1.6.2023 alkaen, jolloin koulutuksen järjestäjille tulee nykyistä vahvempi vastuu tunnistaa, puuttua ja poistaa häirintää:

- Koulun on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin oppilaaseen kohdistuvan häirinnän poistamiseksi. Koulutuksen järjestäjä syyllistyy syrjintään, jos näin ei toimita.
- Lisäksi häirinnän määritelmä muuttuu siten, että häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään.

2. EDELLINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Rajatorpan koulun ensimmäinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tehty 2016. Suunnitelmaa on päivitetty vuosittain. Viimeisin huomattavan suuri päivitys on tehty vuonna 2019. Syksyllä 2018 kartoitimme koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta oppilaille teetetyllä kyselyllä. Vuoden 2018 järjestettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemapäivän yhteydessä. Teemapäivässä käsiteltiin tärkeimpiä käsitteitä ja aihetta toiminnallisesti. Näin varmistimme, että käsitteet tasa-arvo ja yhdenvertaisuus olivat oppilaille tutut. Kyselyn ja oppilaskunnan hallituksen luomien tavoitteiden pohjalta päivitimme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman keväällä 2019. Suunnitelma on tarkistettu vuosittain, mutta muutoksia siihen ei ennen vuotta 2023 ole tehty.

Aikaisemman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tärkeimmiksi kehittämisen kohteiksi valitsimme sukupuolten välisen tasa-arvon sekä kiusaamisen.

Tavoite 1: Kiinnitetään huomiota sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Vuonna 2018 teetetyssä kyselyssä kävi ilmi, että oppilaat kokivat, että koulun aikuiset kohtelevat oppilaita jonkin verran eri tavalla erityisesti kurinpitotoimissa ja siinä, miten sääntöjen rikkomiseen puututaan. Oppilaat kokivat, että poikien toimintaan puututtiin herkemmin ja rangaistukset vaihtelivat sukupuolen mukaan. Oppilaat toivat esiin myös sukupuolen perusteella tehdyt ryhmittelyt (esimerkiksi oppitunneilla).

Lisäksi oppilailla oli huoli siitä, että oppilaiden keskinäisessä toiminnassa sukupuolella saattoi joskus olla merkitystä siihen, otetaanko joku mukaan peliin tai leikkiin.

Näiden tasa-arvoon liittyvien nostojen perusteella päätimme kiinnittää huomiota sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Yhdessä koulun henkilökunnan kanssa käytiin keskustelua oppilaiden kokemuksista ja esiin nousi, että oppilaille voi olla haastavaa havaita, ettei häiritsemiseen tai sääntöjen rikkomiseen puuttumisessa ole kyse sukupuolesta, vaan kyse on aina sukupuoleen katsomatta yksilön toiminnasta ja koulun sääntöjen toiminnasta. Jokaisen oppilaan toimintaan kiinnitetään huomiota samojen sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti ja koulun kurinpitotoimet ovat kaikille samanlaiset. Henkilökunnalle oli kuitenkin tärkeä tieto, että oppilaat saattavat kokea asian olevan sukupuolikysymys. Tähän päätettiin kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi sovimme, että välituntivalvojat kiinnittävät tarkemmin huomiota siihen, että kaikki halukkaat pääsevät mukaan peleihin ja leikkeihin, eikä sukupuoli saa vaikuttaa siihen, kuka saa osallistua.

Tavoite 2: Kiinnitetään huomiota ja puututaan kiusaamiseen

Vuoden 2018 kyselyssä oppilaat toivat esiin, että koulussa esiintyy haukkumista. Lisäksi tulosten pohjalta käydyssä keskustelussa myös oppilaskunnan hallitus toi esiin, että koulussa esiintyy toisinaan huutelua, naureskelua ja leikkipaineja, joista on vaara tulla oikeita tappeluita. Kävimme aiheesta keskustelua myös henkilökunnan kanssa. Koulussa oli silloin ja on edelleen käytössä Hymy -tunnit, joilla harjoitellaan sosiaalisia taitoja, tunnetaitoja ja kaveritaitoja. Päätimme aktivoitua Verson (vertaissovittelijaohjelma) käyttämisessä ja oppilaiden lähettämisessä Versoon. Lisäksi sovimme kiinnittävämme välitunneilla entistä enemmän huomiota ristiriitatilanteisiin ja niihin puuttumiseen. Päätimme myös laatia kiusaamiseen puuttumisen suunnitelman. Vuoden 2019 loppukeväästä ja saman vuoden syksyllä oppilaskunnan hallituksen jäsenet arvelivat tilanteen parantuneen.

Rajatorpan koulussa on edetty ensimmäisen tavoitteen osalta pitkälle. Vuonna 2023 teetetyssä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyssä huomattavan paljon pienempi määrä toi esiin kokeneensa epätasa-arvoisuutta rangaistuskäytännöissä tai siinä, miten käyttäytymiseen puututaan sukupuolen mukaan. Välitunneilla on tapahtunut huomattava muutos siinä, miten oppilaat pelaavat ja leikkivät keskenään. Jokaisella, sukupuolesta riippumatta, on mahdollisuus osallistua yhteisiin peleihin ja leikkeihin, ja välituntivalvojat pitävät tästä

tarkasti kiinni. Huomattavan suuri osa esimerkiksi jalkapallon pelaajista on edelleen poikia, mutta yhä useampi tyttö on myös mukana peleissä.

Asiatonta huutelua ja kiusaamista esiintyy edelleen, kuten esimerkiksi vuoden 2021 terveyskyselyn tuloksista käy ilmi. Olemme sitoutuneita siihen, että koulussa ei kiusata, huudella tai millään muulla tavalla loukata toisia oppilaita ja teemme tämän eteen jatkuvasti töitä. Koulun käytössä oleva koulukiusaamisen selvittämismenettely löytyy koulun sivulta ja on nähtävillä myös huoltajille.

3. SELVITYS TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSTILANTEESTA

3.1. Tilastot sukupuolen mukaan eriteltynä

Rajatorpan koulussa opiskelee yhteensä 363 oppilasta. Lisäksi koulussamme on kaksi noin 20 lapsen esikouluryhmää.

Tehostetussa tuessa on 39 oppilasta ja erityisessä tuessa oppilaita on 36. Valmistavan opetuksen ryhmässä opiskelee 9 oppilasta ja inklusiivisen valmistavan opetuksen oppilaita on **NUMERO**. Erityisopetuksen pienryhmissä yhteensä 20 oppilasta.

luokka-aste	tytöt	pojat	yhteensä
1.lk	21	32	53
2.lk	19	30	49
3.lk	16	35	51
4.lk	36	25	61
5.lk	21	34	55
6.lk	34	31	65
valmistava	4	5	9
pienryhmät (2 ryhmää)			20

Oppilaille teetetyssä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyssä sukupuolen kohdalla oppilailla oli mahdollista valita kolmesta vaihtoehdosta (tyttö, poika, muu). Isompien kyselyssä (3.–6.-luokkalaiset) yhteensä 7 oppilasta ilmoitti sukupuolekseen muu. ”Muu” -vastauksen merkinneitä oli useammalla luokka-asteella.

ARVOSANAT

3.2. Erityispiirteitämme

Rajatorpan koulussa opetusta tarjotaan 1.–6. -luokkalaisille. Oppilaista n. 100 puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea tai ruotsia (ks. äidinkielet taulukosta). Lista ei ole merkitty niitä oppilaita, joilla on mahdollisesti suomen kielen lisäksi myös toinen kotikieli. S2 -oppilaita on 94. Suurimmat kieliryhmät ovat viro, venäjä ja somali. Koulussamme toimii myös kaksi esikouluryhmää, joiden kanssa teemme tiivistä yhteistyötä. Koulussamme annetaan oman äidinkielen opetusta saksan, somalin, arabian, albanian, viron ja venäjän kielissä.

äidinkieli	puhujia
albania	9
amhara	2
arabia	11
bulgaria	1
dari	3
englanti	4
espanja	1
farsi	2
filipino	1
georgia	1
italia	1
japani	1
kurdi	3
malayalam	2
romania	1
saksa	1
serbia	1
shona	1
somali	7
soninke	1
tagalog	2
thai	3
tuntematon	1
turkki	8
ukraina	6
venäjä	19

vietnam	1
viro, eesti	12

Rajatorpan koulussa oppilaat toimivat luokka-asteryhmissä. Luokka-asteissa oppilaita ryhmitellään eri tavoin, jotta voimme taata jokaiselle parhaan mahdollisen tuen. Koulussamme toimii kaksi erityisopetuksen ryhmää, joissa jokaisella oppilaalla on erityisen tuen päätös. Lisäksi koulussamme on yksi valmistavan opetuksen ryhmä. Erityisopetuksen pienryhmien ja valmistavan luokan oppilaat integroituvat taitojensa ja kykyjensä mukaisesti perusopetuksen ryhmiin. Tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan tarjoamme myös integroitua pienryhmään tai valmistavaan luokkaan. Rajatorpan koulussa toimii kolme laaja-alaista erityisopettajaa, jotka työskentelevät tiiviissä yhteistyössä luokka-asteiden, erityisopetuksen ryhmien ja valmistavan opetuksen kanssa.

Toteutamme yhteisopettajuutta, tiimiopettajuutta ja joillakin tunneilla myös samanaikaisopettajuutta. Koulumme laaja-alaiset erityisopettajat ja S2 -opettaja suunnittelevat yhdessä luokka-asteiden opettajien kanssa, miten tuki parhaiten annetaan milläkin luokka-asteella. Tuki on joustavaa ja tarvittaessa muokattavissa luokka-asteen tarpeisiin. Laaja-alaiset erityisopettajat ja S2 -opettaja toimivat esimerkiksi samanaikaisopettajina luokissa, pienemmän ryhmän kanssa samassa tai ottavat sovitun ryhmän mukaansa toiseen tilaan. S2 -opettaja on suomen kielen lisäksi myös joillakin reaaliaineiden tunnilla, jotta tukea voidaan antaa erityisesti isommille oppilaille myös niissä oppiaineissa, joissa oppiaineen kielen kanssa voi esiintyä haasteita (esimerkiksi historia, yhteiskuntaoppi ja ympäristöoppi). Koulumme S2 -opettaja opettaa myös koulun valmistavan luokan oppilaita.

3.3. Suunnittelussa käytetyt tietolähteet ja työkalut

- kouluterveyskysely
- Tässä suunnitelmassa on hyödynnetty vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tuloksia. Päivitämme suunnitelmaa, kun saamme vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulokset.
 - henkilöstölle ja oppilaille teetetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely
 - opasmateriaali (ks. tukimateriaalit tämän asiakirjan lopussa)
 - Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

3.4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 2023

Teetimme kaikille oppilaille ja koulun henkilökunnalle tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn. Kyselyitä oli kaksi, joista laajempi kysely oli suunnattu 3.–6. -

luokkalaisille oppilaille ja helpotetumpi versio oli suunnattu 1.–2. -luokkalaisille oppilaille. Kyselyihin vastasi yhteensä 294 oppilasta (3.–6. -luokkalaisista 194 ja 1.–2. -luokkalaisista 100). Henkilökunnan kyselyyn vastasi 16 koulun aikuista.

Valtaosa Rajatorpan koulun oppilaista tulee kouluun mielellään ja kokee olonsa koulussa turvalliseksi. Suurin osa oppilaista kokee tulevansa hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on ja suurimman osan mielestä erilaisuutta hyväksytään hyvin. Suurin osa oppilaista kokee, että sekä aikuiset että oppilaat kohtelevat kaikkia samalla tavalla. Valtaosa oppilaista sanoo, että kohtelee itse kaikkia samalla tavalla. Osa oppilaista koki, että esimerkiksi ulkonäkö, suomen kielen taito, erilaisuus, vaatetus ja terveydentila voivat vaikuttaa siihen, miten oppilasta kohdellaan ja miten hyvin pääsee mukaan leikkeihin. Oppilaat toivat kyselyssä esiin, että ovat kokeneet asiatonta ja rasistista huutelua muilta oppilailta. Useampi oppilas toi myös esiin, että kokee loukkaavana erilaiset uskontoon liittyvät läpät ja sen, että eri uskontojen sanoja käytetään vitsailemiseen.

Oppilaat arvioivat kyselyssä myös koulun tasa-arvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Noin alle puolet oppilaista ajattelee koulun olevan tasa-arvoinen ja alle 40 % koki koulun olevan yhdenvertainen. Noin puolet oppilaista arvioi koulun olevan oikeudenmukainen.

Suunnitelmakauden toimenpiteet (ks. kappale 6) on määritetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tulosten perusteella.

3.5. Kirjauksia

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työstäminen alkoi keväällä 2023. Koulun johtoryhmä kävi keskustelua aikaisemmasta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä ja pohti, miten uutta suunnitelmaa lähdetään työstämään. Johtoryhmän lopputulemana oli, että aikaisempi suunnitelma on erityisen kattava ja siksi johtoryhmä tuli siihen tulokseen, että aikaisempaa suunnitelmaa hyödynnetään tämän suunnitelman tekemisessä. Päivitykset vanhaan suunnitelmaan on tehty Vantaan kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Rajatorpan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on voimassa 2023–2025 ja sitä päivitetään tarvittavilta osin vuosittain (esimerkiksi uudet säädökset, poikkeukselliset tulokset kouluterveyskyselyssä tai mahdolliset uudet esiin nousevat tärkeät tavoitteet).

Koulun apulaisrehtori Jennina Lahti on päivittänyt aikaisemman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman vastaamaan Vantaan kaupungin pohjaa. Jennina Lahti keräsi ja tiivistä henkilökunnalle ja oppilaille toteutetun kyselyn tulokset. Rehtori on varmistanut tilastolliset tiedot suunnitelmaa varten. Luonnostelma tasa-arvo- ja

yhdenvertaisuussuunnitelmasta on käyty läpi yhdessä johtoryhmän kanssa ja läpikäynnin yhteydessä on tehty tarvittavat muutokset sekä ehdotukset koulun nostoista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Syksyllä 2023 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma annetaan koulun oppilaskunnalle ja vanhempainyhdistykselle hyväksyttäväksi. Suunnitelma käydään läpi henkilökunnan kesken syksyn ensimmäisellä YS-ajalla ja se annetaan henkilöstölle luettavaksi ja hyväksyttäväksi. Kyselyistä tehty tiivistelmä käydään yhdessä henkilöstön kanssa läpi ja tehdään kyselyiden perusteella tarvittavat nostot. Suunnitelma esitellään oppilashuollon henkilöstölle YHR-tapaamisessa ja heille annetaan mahdollisuus suunnitelman kommentointiin. Mahdolliset kommentit otetaan huomioon ja tarvittavat korjaukset tehdään suunnitelmaan ennen kuin sen lopullinen versio julkaistaan koulun nettisivuilla. Suunnitelman julkaisusta tiedotetaan oppilaiden huoltajia. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta esitellään tiivistelmä koko koulun vanhempainillassa.

4. SUKUPUOLTEN SYRJIMÄTTÖMYYS SEKÄ TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN

Tavoitteemme on, että kaikilla sukupuolilla on samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet toteuttaa itseään sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi on tärkeää, että ketään ei syrjitä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen tai ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, vamman, terveydentilan seksuaalisen suuntautumisen tai muuhun henkilöön liittyvän syyn vuoksi. Jokaisella on yhdenvertainen oikeus saada palveluita ja osallistua koulutukseen. Tämän toteutumiseksi tarvitaan sekä oman toimintamme syrjimättömyyttä että tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä kaikessa toiminnassa oppilaitoksessamme.

Rajatorpan koulussa ajattelemme, että koulu on kaikille avoin paikka. Pidämme tärkeänä ja arvokkaana sitä, että jokainen koulun oppilas voi tuntea käyvänsä koulua turvallisessa ympäristössä, jossa tulee hyväksytyksi riippumatta siitä, mihin sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, etniseen, kulttuuriseen, kielelliseen tai uskonnolliseen taustaan hän kuuluu.

4.1. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus opiskelijavalinnoissa

Rajatorpan koulussa ei ole erityistä valintamenettelyä oppilasvalinnoissa. Koulussamme ei ole erityisiä painoalueita tai luokkia, joihin on erillinen hakumenettely. Rajatorpan koulun

oppilaat tulevat kouluumme lähikouluperiaatteen mukaisesti. Valmistavan luokan osalta aluekoordinaattori määrittelee, ketkä oppilaat ohjautuvat Rajatorpan koulun valmistavaan luokkaan.

Perusopetuksen mukaan oppilaalla on oikeus pyrkiä myös muuhun kouluun kuin hänelle osoitettuun lähikouluun. Toissijaisissa oppilasvalinnoissa noudatamme Vantaan kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päättämiä perusteita. Rehtori tekee toissijaiset oppilasvalinnat. Valmistavan luokan oppilaat voivat valmistavan vuoden jälkeen hakea lähikoulun määrittämistä erityisperustein, jos he haluavat jatkaa Rajatorpan koulussa.

Koulussamme toimii ympäristöraati ja oppilaskunnan hallitus. Sekä ympäristöraadin että oppilaskunnan hallituksen oppilasvalinnat tehdään luokissa. Ympäristöraadin jäsenyys on jatkuva ja sen osalta syksyisin tarkistetaan ketkä oppilaat haluavat jatkaa ja tarvittaessa valitaan luokka-asteelta uudet jäsenet. Jos halukkaita on enemmän kuin tarjolla olevia paikkoja (2–4 oppilasta luokilta 3.–6.), luokassa järjestetään äänestys, jossa oppilaat valitsevat oman luokkansa edustajan.

Oppilaskunnan hallituksen jäsenet valitaan uudestaan joka syksy. Oppilaat voivat osoittaa kiinnostuksensa toimintaa kohtaan. Pääsääntöisesti kiinnostuksen osoitus ja valmius sitoutua yhteisiin sääntöihin riittää. Jos luokassa on enemmän kiinnostuneita kuin tarjolla olevia paikkoja (1 pääjäsen ja 1 varajäsen), järjestetään luokassa äänestys, jossa oppilaat valitsevat oman luokkansa edustajan

4.2. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus opetuksen järjestämisessä

Rajatorpan koulussa opetus järjestetään siten, että jokainen oppilas saa opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Koulussa huolehditaan siitä, että oppilaan oikeus maksuttomaan opetukseen, oppikirjoihin, tarvittaviin työvälineisiin, työaineisiin ja muuhun oppimateriaaleihin sekä oppilashuoltoon ja laissa määriteltyihin opintososiaalisiin etuihin ja palveluihin toteutuu.

Rajatorpan koulussa rakennetaan jatkuvasti turvallista opiskeluympäristöä, jossa oppilaille on hyvä olla. Yhdenvertaisuuslain mukaisesti ketään ei aseteta eriarvoiseen asemaan. Opetuksen järjestämisessä ja toteuttamisessa huolehditaan siitä, että kaikilla on samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen. Koulussa pidetään huolta siitä, ettei esimerkiksi älylaitteen tai tietokoneen puute hankaloita tai estä opiskelua ja tehtävien tekemistä. Myös mahdollisten

leirikoulujen, retkien ja opintokäyntien suhteen varmistetaan, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus osallistua varallisuudesta huolimatta.

Koulussa opetus järjestetään siten, että opiskeluympäristö sopii jokaiselle oppilaalle huolimatta sukupuolesta tai muista ominaisuuksista. Koulussa jokaiselle annetaan mahdollisuus oppia juuri itselle sopivalla tavalla. Kaikessa koulun yhteisessä toiminnassa (retket, esitykset koulussa, koulun yhteiset tilaisuudet jne.) varmistetaan, että toiminta on fyysisesti ja psyykkisesti saavutettavissa jokaiselle koulun oppilaalle.

Opetus järjestetään sukupuolisensitiivisesti. Sukupuolisensitiivisen opetuksen järjestämisellä tarkoitetaan sitä, että jokaisen oppilaan yksilölliset tarpeet tulevat huomioiduksi ilman, että niihin liitetään sukupuoleen liittyviä ennakko-odotuksia tai -käsityksiä. Oppilaiden sukupuoli ei vaikuta oppiaineiden ryhmittelyyn. Jokainen oppilas tulee kohdatuksi omana itsenään ja yksilönä riippumatta siitä, mitä sukupuolta hän kokee edustavansa.

Oppilaat tekevät keväisin kaksi valinnaisainevalintaa. Toinen valinnaisaine on taito- ja taideaine valinnainen, jota järjestetään kaksi tuntia viikossa. Oppilaat valitsevat yhden taide- ja taitoaineen syksyksi ja toisen kevääksi. Lisäksi oppilaat valitsevat itselleen muun valinnaisen. Muun valinnaisen oppiaineen teemat julkistetaan oppilaille keväällä ja niiden sisällöt käydään yhdessä läpi oppilaiden kanssa. Lukuvuonna 2023–2024 oppilaat valitsivat kaksi muun valinnaisen oppiainetta. Toista opiskellaan syksyllä ja toista keväällä. Poikkeuksen valinnaiseen tekee DigiAgentit valinnainen, jota opiskellaan koko vuosi.

Taito- ja taideainevalinnoista tehdessä oppilaat valitsivat kolme itselleen mieluisinta oppiainetta. Oppilaiden valintojen perusteella heidät jaettiin ryhmiin. Sukupuolella ei ollut merkitystä ryhmiin jakamisessa. Taito- ja taideaineiden valinnaisessa oppilaiden valinnat jakautuvat sukupuolen perusteella melko tasaisesti. Suosituimmat oppiaineet sekä tytöillä että pojilla ovat liikunta ja käsityö. Karkeasti arvioituna pojat valitsivat hieman tyttöjä useammin liikunnan ensimmäiseksi toiveekseen. Musiikin, kuvataiteen ja kotitalouden osalta oppilaiden valinnat jakautuvat melko tasaisesti, eikä näissäkään aineissa ole nähtävissä merkittävää eroa sukupuolten välillä.

Muussa valinnaisessa oli lukuvuonna 2023–2023 tarjolla 10 eri oppiainetta. Tuleva lukuvuosi on ensimmäinen lukuvuosi, jolloin valinnaisista on jätetty pois suoraan liikuntaan, kuvataiteeseen ja käsityöhön liittyvät oppiaineet. Tavoitteena on ollut luoda mahdollisimman monialaisia oppimiskokonaisuuksia, joissa hyödynnetään eri oppiaineita. Oppiaineiden sisällöt käytiin oppilaiden kanssa läpi ennen kuin oppilaat tekivät valinnat. Jokainen oppilas valitsi itselleen viisi mieluisinta oppiainetta. Jokainen oppilas sai itselleen kaksi toivomaansa

oppiainetta. Ainoastaan DigiAgenteiksi ilmoittautuneet saivat yhden valinnaisen. Muun valinnaisen osalta sukupuolijakauma oli hieman selkeämpi. Esimerkiksi kirjojen maailma, Rajissanomat sekä kaunokirjoitus ja kalligrafia olivat pääsääntöisesti suosituimpia tyttöjen valinnoissa kuin poikien valinnoissa. Pojat puolestaan valitsivat tyttöjä useammin valinnaisaineeksi DigiAgentit, erätaitajat sekä älylautapelit ja matikkapähkinät.

Oppilaille teetetyssä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyssä muutama oppilas toi esiin, että on kokenut, ettei oppilaita aina kohdella samalla tavalla erityisesti ristiriitatilanteissa, joukkuejakotilanteissa, Wilma -merkintöjen tekemisessä ja tilanteissa, joissa puututaan johonkin sääntöjen vastaiseen toimintaan tai huonoon käytökseen. Yksi oppilas oli sitä mieltä, että tyttöjä kohdellaan paremmin, koska he käyttäytyvät paremmin. Muutama oppilas on kokenut, että joidenkin ryhmien toimintaan puututaan, mutta toisten ei. Oppilaat toivat esiin, että myös oppilaiden välisissä peli- ja leikki-tilanteissa oppilaat saattavat kohdella toisiaan eriarvoisesti.

Otamme oppilaiden huolen huomioon ja käymme siitä keskustelua henkilökunnan kanssa. Käymme oppilaiden kanssa keskustelua siitä, että häiritsemiseen tai sääntöjen rikkomiseen puuttumisessa ei ole kyse sukupuolesta, vaan kyse on aina yksilön toiminnasta sukupuoleen katsomatta sekä koulun sääntöjen noudattamisesta. Kaikkien oppilaiden toimintaan kiinnitetään huomiota samojen sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti ja koulun kurinpitotoimet ovat kaikille samanlaiset. On myös tärkeää, että opetamme oppilaita tunnistamaan, milloin on kyse sukupuoleen liittyvästä syrjinnästä ja kannustamme, että oppilaat tulevat keskustelemaan aina aikuisen kanssa niistä tilanteista, jotka tuntuvat epäselviltä. On kaikkien koulun aikuisten vastuulla varmistaa, että sääntöjen rikkomiseen puututaan yhtäläisesti ja rangaistuskäytäntö on kaikille sama. Seuraamme koulussa tilannetta ja tarvittaessa kartoitamme oppilaiden ajatuksia uudestaan.

4.3. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen oppimiserojen ja opintosuoritusten arviointi

Opintosuoritusten arviointi perustuu valtakunnallisessa, kuntakohtaisessa ja koulukohtaisessa määritettyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Oppilaiden ikä- ja kielitaso huomioiden, heitä ohjataan asettamaan omalle oppimiselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista. Arvioinnissa ei verrata oppilaiden keskinäisiä suorituksia ja saavutuksia, eikä arviointi koskaan perustu henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arviointi on jatkuvaa, monipuolista ja ohjaavaa. Arvioinnissa käytetään erilaisia toimintatapoja ja oppilaalle annetaan jatkuvaa palautetta. Oppilaille annetaan mahdollisuus

osoittaa osaamisensa eri tavoin. Käyttäytyminen arvioidaan aina erikseen, eikä se vaikuta eri oppiaineista saataviin arviointeihin. Oppilaalla ja huoltajalla on aina oikeus saada tietoa siitä, miten arviointiperusteita on sovellettu oppilasta arvioitaessa. Arvosanat annetaan yhdenvertaisin perustein ja koulussa pidetään yllä yhtenäistä arviointikulttuuria. Jokainen luokka-aste käy arviointikriteerit läpi syksyn ensimmäisessä vanhempainillassa. Todistukset käydään oppilaiden kanssa yhdessä läpi sekä talvella että keväällä ennen todistusten jakoa.

Arviointia kehitetään Rajatorpan koulussa jatkuvasti. Koulussa on ryhmä, jonka vastuualueena on arviointi ja heidän tehtävänä on yhtenäistää arviointikulttuuria, käydä opettajien kanssa läpi arvioinnin perusteita (esimerkiksi arviointiaikataulu, mitä arvioidaan ja mistä arviointikriteerit löytyvät). Ryhmän jäsenet osallistuvat arviointiin liittyviin koulutuksiin ja tapaamisiin ja tiedottavat koulun henkilöstöä mahdollisista arviointiin liittyvistä muutoksista ja/tai päivityksistä.

Koulun oppilaille ja henkilökunnalle suunnatuissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyissä ei noussut esiin suurempaa huolta arvioinnin tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Kaksi oppilasta toi esiin pohdintaa siitä, annetaanko todistusten arvosanat täysin tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Tähän liittyen pyrimme entistä enemmän siihen, että arviointi on oppilaille ja huoltajille läpinäkyvää ja selkeää. Rohkaisemme oppilaita kysymään arviointiin liittyvistä asioista ja käymme yhdessä keskustelua siitä, mitä eri arvosanat tarkoittavat. Lisäksi koulussa käydyn keskustelun perusteella jatkamme aktiivista arviointikeskustelua ja panostamme erityisesti siihen, miten tarjoamme oppilaille monipuolisia tapoja oman osaamisen osoittamiseen. Kehitämme erityisesti S2 -oppilaiden arviointia ja tähän liittyen lausepankkia sanallisen arvioinnin tueksi eri oppiaineissa.

4.4. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen opinto-ohjaus ja opiskeluhoito

Rajatorpan koulussa työskentelee yksi terveydenhoitaja, yksi koulupsykologi ja kaksi koulukuraattoria. Lisäksi koulussamme on kaksi erityisopetuksen pienryhmää sekä kolme laaja-alaista erityisopettajaa. Koulumme oppilashuolto huolehtii yhdessä koulun kaikkien muiden aikuisten kanssa oppilaiden hyvinvoinnista ja oppimisesta yhteistyössä kotien kanssa. Oppilashuollon tavoitteena on toimia ennaltaehkäisevästi puuttumalla koulunkäynnin haasteisiin mahdollisimman varhain. Oppilashuollon tehtävänä on tukea koko kouluyhteisön hyvinvointia ja samalla edistää kodin ja koulun yhteistyötä. Yhdessä koko henkilöstön kanssa oppilashuolto varmistaa, että koulun oppilaat tulevat kohdatuksi tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.

Rajatorpan koulun koulupsykologi on tavattavissa pääsääntöisesti 1–2 kertaa viikossa. Koulupsykologi arvioi oppilaan oppimisvalmiuksia, erilaisia koulunkäynnin haasteita ja psyykkistä tilannetta. Koulupsykologi suunnittelee myös oppilaan tukitoimia yhdessä oppilaan, vanhempien, opettajien ja mahdollisesti muiden yhteistyötahojen kanssa. Koulupsykologin toimenkuvaan ei kuulu varsinainen hoitotyö, mutta hän voi tarjota oppilaalle tukikäyntejä, joiden tarkoituksena on mm. keskustellen pyrkiä tukemaan oppilaan kasvua, kehitystä ja koulunkäyntiä. Koulupsykologi kuuluu yksilötyön lisäksi koulun yhteisölliseen hyvinvointiryhmään.

Rajatorpan koulun koulukuraattorit ovat tavattavissa pääsääntöisesti noin 1–3 kertaa viikossa. Koulukuraattoreiden työnkuvana kouluyhteisössä on oppilaiden, koulun henkilökunnan, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa edistää kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin toteutumista. Koulukuraattori on mukana esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa oppilas kokee olonsa ulkopuoliseksi, oppilas on joutunut kiusatuksi, oppilaalla ei ole ketään, kenelle puhua asioistaan tai oppilaalla on haasteita koulunkäynnin kanssa. Tärkeää on, että jokainen tulee kuulluksi. Koulukuraattorit kuuluvat yksilötyön lisäksi koulun yhteisölliseen hyvinvointiryhmään.

Rajatorpan koulun terveydenhoitaja on tavattavissa pääsääntöisesti kaksi kertaa viikossa. Kouluterveydenhoitaja mm. tapaa jokaisen oppilaan vähintään kerran lukuvuoden aikana määräaikaissä terveystarkastuksissa. Terveystarkastuksen lisäksi kartoitetaan oppilaan kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyviä asioita, annetaan terveysneuvontaa sekä keskustellaan oppilaan terveyteen liittyvissä asioista. Terveydenhoitaja osallistuu myös kouluympäristön terveellisyiden ja turvallisuuden arviointiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tarvittaessa terveydenhoitaja voi osallistua myös moniammatillisiin tapaamisiin. Terveydenhoitaja kuuluu yksilötyön lisäksi koulun yhteisölliseen hyvinvointiryhmään.

Rajatorpan koulussa toimii yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR), joka koordinoi, kehittää ja arvioi koulun opiskeluhoitotyötä. Rehtori johtaa koulun hyvinvointityötä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on toimintakulttuuri, jossa edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä kouluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on sitoutunut noudattamaan kaikessa toiminnassaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita.

Koulun oppilaille ja henkilökunnalle suunnatuissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyissä ei noussut esiin oppilashuoltoon liittyviä huolia tai pohdintaa oppilashuollon tasa-arvoon tai yhdenvertaisuuteen liittyen. Koulussa käydyn keskustelun perusteella jatkamme aktiivista

yhteistyötä oppilashuollon ja koulun muun henkilöstön kesken. Pidämme yhdessä yllä avointa keskusteluilmapiiriä ja huolehdimme kaikkien oppilaiden hyvinvoinnista.

4.5. Tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset tilat Rajatorpan koulussa (fyysiset ja sähköiset ympäristöt)

Rajatorpan koulun päärakennuksen kaikki tilat ovat esteettömiä. Päärakennuksessa on hissi, jota voi tarvittaessa käyttää liikkumiseen kerrosten välillä. Päärakennuksessa on kaksi esteetöntä WC:tä. Koulun museorakennuksen ylempiin kerroksiin ei ole mahdollista päästä kulkematta portaita. Museorakennus ei täten ole täysin esteetön. Koulussa tehdään tilannekohtaisesti aina tarvittavat järjestelyt, jotta jokaisella koulun aikuisella ja lapsella on mahdollisuus osallistua opetukseen ja koulun arkeen omien rajoitustensa mukaisesti. Koulun pihalla pääsee liikkumaan esteettömästi. Kaikki koulupihan leikkipaikat eivät ole saavutettavissa esimerkiksi pyörätuolilla. Koulun kaikki WC-tilat ovat unisex -tiloja. Liikuntasalin yhteydessä on kaksi pukuhuonetta, joihin oppilaat jakautuvat sukupuolen mukaan. Oppilailla on mahdollisuus käyttää vaatteiden vaihtamisessa pukuhuoneiden läheisyydessä olevaa esteetöntä WC-tilaa tai pukuhuoneissa olevia WC-tiloja.

Rajatorpan koulun oppimisympäristöt ovat kaikille avoimia. Jokainen oppilas saa oman henkilökohtaisen tunnuksen, joka mahdollistaa koulussa käytettävien sähköisten oppimisympäristöjen käyttämisen. Kaikilla oppilailla on mahdollisuus käyttää koulun Chromebookkeja. Pääsääntöisesti Chromebookit jakautuvat niin, että kaikilla pienryhmien ja valmistavan oppilailla sekä kaikilla 3.–6. -luokkalaisilla on omat henkilökohtaiset laitteet. 1.–2. -luokkalaiset käyttävät yhteisiä laitteita tehtyjen varausten mukaisesti. Niillä luokka-asteilla, joilla joissakin oppiaineissa on käytössä vain sähköiset oppimisympäristöt, oppilaat voivat viedä laitteen myös kotiin. Ennen kuin oppilas saa viedä laitteen kotiin, on huoltajan täytettävä käyttäjäsitoumus. Sähköisten oppimisympäristöjen käytössä otamme oppilaiden tarpeet huomioon. Koululla on myös kirjoja niille oppilaille, joille sähköisten oppimisympäristöjen käyttäminen on esimerkiksi oppimiseen liittyvien haasteiden tai fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn vuoksi hankalaa.

Osana Vantaan kaupungin strategiaa olemme laatineet turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteiden mukaisesti kenenkään ei tarvitse kohdata minkäänlaisia syrjinnän, kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan muotoja. Turvallisemmassa tilassa toimitaan

aktiivisesti syrjinnän, kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan ehkäisemiseksi ja puututaan aktiivisesti tilanteisiin, joissa niitä mahdollisesti tapahtuu. Turvallinen tila on fyysisesti ja psyykkisesti saavutettava ja esteetön. Jokainen on tervetullut Vantaan kaupungin tiloihin omana itsenään.

Rajatorpan koulun oppilaskunnan hallitus on työstänyt koululle tarkennuksia turvallisemman tilan periaatteisiin:

- Tervehditään toisiamme.
- Puhutaan toisille ystävällisesti ja kunnioittavasti.
- Toimitaan yhteisten sääntöjen mukaan.
- Autetaan toisiamme.
- Jos huomataan, että jotakuta syrjitään tai kiusataan, puututaan tilanteeseen kertomalla aikuiselle.
- Meidän koulussamme kaikki hyväksytään omana itsenään eikä ketään syrjitä tai jätetä ulkopuolelle. Pidämme kaikki yhdessä huolta siitä, että koulumme on turvallinen ja mukava paikka kaikille.

Oppilaille teetetyssä kyselyssä ei noussut esiin huolta tiloihin liittyen. Oppilailla on tällä hetkellä tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella koulun tiloissa. Tulevaisuudessa tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan päästä Chromebookien osalta sellaiseen tilanteeseen, että jokaisella koulun oppilaalla on mahdollisuus oman henkilökohtaisen laitteen käyttämiseen.

4.6. Sukupuoleen perustuvan häirinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen

Rajatorpan koulussa annetaan tilaa moninaiselle sukupuolen ja sukupuoleettomuuden ilmaisemiselle. Jokaisen oman sukupuoli- ja seksuaali-identiteetin pohtimiselle ja kehittymiselle annetaan aikaa ja tukea. Jokaisen seksuaalista suuntautumista kunnioitetaan. Koulussa on sisällä käytössä vessat, joita ei ole merkitty sukupuolimerkinnällä.

Rajatorpan koulussa rakennetaan hyväksyvää, erilaisuutta ja moninaisuutta arvostavaa, avointa ja sallivaa ilmapiiriä jatkuvasti, tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Koulussa kannustetaan, tuetaan ja edistetään erilaisten ihmisten kohtaamista ja arvostamista. Tiedotuksessa otetaan huomioon sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus.

Sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta keskustellaan oppitunneilla osana opetusta ja opetussuunnitelmaa. Oppiaineita ei ole määritelty sukupuolen kautta ja kaikilla oppilailla on

mahdollisuus osallistua kaikkeen toimintaan sukupuolesta riippumatta. Opetusryhmiä ei koosteta sukupuolisidonnaisesti missään oppiaineessa, eikä sukupuoleen liitetä ennakkoletuksia tai ennakoluuloja.

Rajatorpan koulussa jokaisella oppilaalla ja henkilökunnan jäsenellä on oikeus turvalliseen ja häirinnästä vapaaseen arkeen. Kaikenlainen seksuaalinen häirintä on kiellettyä. Koulussa tiedostetaan se, että seksuaalinen häirintä pitää sisällään monenlaisia erilaisia osa-alueita. Tunne häirinnästä on aina subjektiivinen tunne, joka on ennen kaikkea kokijan määriteltävissä. Kaikki seksuaaliseen häirintään viittaavat toimet otetaan aina vakavasti ja selvitetään välittömästi.

Oppilaiden kanssa keskustellaan laajasti jokaisen oikeudesta fyysiseen koskemattomuuteen. Oppilaille selvennetään, että jokainen ihminen määrittelee itse sen, kuka ja miten häntä saa koskea. Pidetään huolta siitä, että oppilaat ja henkilökunta tiedostavat seksuaalisen häirinnän eri osa-alueet ja muodot.

Tilanteissa, joissa esiintyy sukupuoleen perustuvaa häirintää tai seksuaalista häirintää, puututaan kappaleessa viisi esitetyn toimintamallin mukaisesti. Yleisimmin häirintää tapahtuu internetissä, puhelimesta sekä julkisilla paikoilla ja julkisissa tiloissa. Huomattava osa häirinnästä ei tule julki, sillä uhrit eivät aina tunnista kokemaansa häirinnäksi tai kokemukseen liittyä häpeää ja syyllisyyttä. Lapsia ja nuoria voi myös pelottaa, mitä tapahtuu, jos he kertovat asiasta kotona, koulussa, harrastusryhmässä tai laitoksessa.

Vuonna 2021 teetetystä kouluterveyskyselystä käy ilmi, että Rajatorpan koulun 4.- ja 5. -luokkalaisista tytöistä 15,7 % ja pojista 10,2 % ovat kokeneet seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä. Terveyskyselyssä ei eritellä onko häirintä tapahtunut ja kuinka suuri osa siitä on tapahtunut koulussa (oppitunnit ja välitunnit), sosiaalisen median välityksellä, puhelimitse tai muissa nuorten vierailemissa paikoissa. Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti myös Rajatorpan koulussa panostetaan siihen, että tunnistamme häirinnän kaikki muodot, tuemme häirinnän uhreja ja edistämme häirinnän loppumista. Jokaiseen koulussa ilmi tulleeseen häirintätapaukseen suhtaudutaan vakavasti ja tilanteet selvitetään aina perin pohjin. Jos koulussa tulee ilmi häirintään liittyviä tilanteita, jotka ovat tapahtuneet kouluarjen ulkopuolella, niistä ilmoitetaan aina huoltajalle ja tarvittaessa oppilashuollon henkilöstölle.

Syrjinnän ja häirinnän ehkäisemistä ja niihin puuttumista on kuvattu tarkemmin kappaleessa 5.

4.7. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi

Stereotyyppiset käsitykset sukupuolista ja sukupuolten eriytyminen koulutusvalinnoissa

Rajatorpan koulussa oppilaat valitsevat aina keväisin seuraavan lukuvuoden valinnaisaineet. Toiset valinnat kohdistuvat taito- ja taideaineisiin ja toiset valinnaiset kohdistuvat muuhun valinnaiseen. Kannustamme oppilaita valitsemaan valinnaisaineet aina oman kiinnostuksenkohteiden mukaan ja kiinnitämme huomiota valinnaisainekurssien monipuoliseen sisältöön. Kurssien sisällöt suunnitellaan aina siten, että ne eivät sulkisi ketään ulkopuolelle ja jokaisella on mahdollisuus osallistua. Oppilaat laitetaan ryhmiin mahdollisimman tasaisesti valinnat huomioon ottaen. Pyrimme siihen, että jokainen oppilas saisi vähintäänkin ensimmäisen toivomansa oppiaineen. Ryhmittelyä ei tehdä sukupuolen perusteella.

Sukupuolten tasa-arvon käsittely eri oppiaineissa ja oppimateriaaleissa

Pyrimme käyttämään opetuksessa oppimateriaalia, joka ei vahvista stereotyyppisiä sukupuolirooleja. Tarvittaessa käymme oppilaiden kanssa keskustelua oppimateriaalin stereotyyppisestä kielestä ja pohdimme, miten asioita voisi ilmaista toisin. Kiinnitämme ja rohkaisemme myös oppilaita kiinnittämään huomiota oppimateriaalien esittämään ihmiskuvaan ja sen moninaisuuteen.

Sukupuolittavan kielenkäytön välttäminen

Rajatorpan koulussa opetus järjestetään sukupuolisensitiivisesti ja pyrimme kiinnittämään huomiota sukupuolisensitiiviseen puheeseen emmekä aseta oppilaille oletuksia heidän oletetun sukupuolensa perusteella. Pyrimme välttämään sukupuolitettuja ilmaisuja emmekä määrittele oppilaiden tai kollegoiden sukupuolta puheessamme.

Henkilöstön tasa-arvo-osaaminen

Käymme henkilöstön kanssa aktiivista ja avointa keskustelua mahdollisesta koulutustarpeesta ja jaamme aiheeseen liittyvää materiaalia. Jokainen henkilökuntaan kuuluva perehtyy tasa-

arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan ja käymme teemaan liittyviä tärkeitä aiheita läpi yhdessä henkilökunnan kesken.

4.8. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita yhdenvertaisuuden toteutumiseksi

Ihmisoikeuksien, moninaisuuden ja syrjimättömyyden käsittely eri oppiaineissa

Koulussa ihmisoikeuksia, moninaisuutta ja syrjimättömyyttä käsitellään eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti.

Osana ihmisoikeuksien, moninaisuuden ja syrjimättömyyden käsittelyä myös monikulttuurisuuden käsite nähdään juuri niin moniulotteisena kuin se todellisuudessa on. Monikulttuurisuuden ajatellaan olevan positiivinen ja merkityksellinen resurssi, joka täydentää kokonaisuutta ja on luonnollinen osa koulun arkea. Monimuotoista ja monikulttuurista osaamista pyritään jatkuvasti hyödyntämään osana koulun päivittäistä toimintaa.

Oppimateriaalien syrjimättömyys

Kirjasarjoja valitessamme panostamme siihen, että niissä toteutuu tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus sekä kuvituksessa että kielessä. Kiinnitämme kirjasarjoissa huomiota myös siihen, että ne antavat mahdollisimman laajan kuvan erilaisista taustoista tulevista lapsista ja aikuisista. Käymme tarvittaessa henkilöstön ja oppilaiden kanssa keskustelua kirjojen sisällöstä. Otamme huomioon myös oppilaiden mahdollisia havaintoja kirjoissa olevista epäkohdista ja annamme tarvittaessa palautetta kirjasarjojen tekijöille.

Juhlat, retket ja vierailijat

Kaikki koulun juhlat ja retket järjestetään niin, että ne ovat kaikille oppilaille saavutettavissa. Yhteiset retket ovat perusopetuslain mukaan maksuttomia, mikä tarkoittaa, että taloudellisesta asemasta riippumatta kaikilla lapsilla on oikeus perusopetuslaissa tarkoitettuun opetukseen. Opetus pitää sisällään kaikki koulun työaikana ja vuotuisen suunnitelmaan kirjatut retket, vierailut ja muun vastaavan koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan. Koulun kaikki tilaisuudet järjestetään siten, että jokainen oppilas voi osallistua niihin. Jos tilaisuus pitää sisällään uskonnollisia elementtejä, tarjotaan vaihtoehtoja toimintaa niille, jotka eivät uskontonsa tai vakaumuksensa puolesta voi osallistua. Kouluun

tuleville vierailijoille kerrotaan aina tilaisuuteen osallistuvien oppilaiden määrä ja vierailijoita tiedotetaan myös erityistarpeista (esimerkiksi selkokieliisyys ja muut erityiset tarpeet) ja kaikilta vierailijoilta myös kysytään, onko koulun tarpeen tiedottaa esitykseen tai vierailuun liittyvistä asioista (välkkyvät valot, kovat äänet jne.).

Erilaisten teemapäivien huomioiminen

Erilaisia teemapäiviä huomioidaan koulussa vuosittain monipuolisesti. Koulussamme ei ole vakituista käytäntöä siinä, miten teemapäiviä huomioidaan, vaan tilanne vaihtelee vuosittain. Luokka-astetasolla teemapäivät näkyvät melko systemaattisesti. Oppilaskunnan hallitus on aktiivisesti mukana erilaisten teemapäivien suunnittelemisessa ja järjestämisessä.

Positiivisen erityiskohtelun tarve

Toteutamme koulussamme joustavaa erityisopetusta ja arvioimme jatkuvasti erityisen tuen tarvetta ja tuen kohdentamista. Oppilaiden erityistarpeiden huomioiminen turvataan perustuslaissa, joten kyseessä on lakiin perustuvaa erityiskohtelu. Toteutamme koulussamme opetussuunnitelman mukaista kielitietoista opetusta. Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistämisen nimissä mahdollistamme tarvittaessa esimerkiksi tilan rukoilemista varten. Tällä hetkellä Rajatorpan koulussa ei ole edellä mainittujen toimintojen lisäksi muuta (positiivisen) erityiskohtelun tarvetta. Tilannetta seurataan ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitetään tämän osalta tarpeen vaatiessa. Lisää positiivisesta erityiskohtelusta voi lukea kappaleesta 5.

5. TOIMINTA SYRJINTÄ- JA HÄIRINTÄTAPAUKSISSA

5.1. Syrjintä

Syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että joku henkilö tai ihmisryhmä asetetaan jossain tilanteessa muita heikompaan tai huonompaan asemaan yhden tai useamman henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella. Jokaisella ihmisellä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun.

Syrjintää esiintyy eri muodoissa. Syrjintä voi olla esimerkiksi välitöntä eli suoraa syrjintää tai välillistä eli epäsuoraa syrjintää. Välitön syrjintä on kyseessä silloin, kun jokin näennäisesti neutraali päätös, ohje, sääntö, periaate, perinne, toimintapa, menettely tms. saa

aikaan sen, että joku henkilö tai kokonainen ryhmä joutuu muita huonompaan asemaan. Syrjintää tarkasteltaessa onkin tärkeää ymmärtää, että syrjintää voi tapahtua, vaikka ei olisi tarkoitus toimia syrjivästi. Syrjintää on myös kohtuullisten mukautusten epääminen vammaisilta tai terveydentilaltaan haasteellisessa asemassa olevilta henkilöiltä. Lisäksi syrjinnän muotoihin kuuluvat häirintä, käsky tai ohje syrjiä, vastatoimien kieltä sekä moniperusteinen syrjintä.

Syrjintäkielto sisältää myös oletettavaan perustuvan syrjinnän ja läheissyrjinnän. Ketään henkilöä ei siis aseta muita huonompaan asemaan siksi, että hänen oletetaan kuuluvan johonkin vähemmistöön (oletussyrjintä) tai hän on esimerkiksi etniseen vähemmistöön kuuluvan tai vammaisen henkilön läheinen (läheissyrjintä). Yhdenvertaisuuslain syrjintäkielto kattaa kaiken yksityisen ja julkisen toiminnan.

5.2. Häirintä

Häirintä määritellään käyttäytymiseksi, jolla loukataan henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksenmukaisesti tai tosiasiallisesti. Kun on kyse häirinnästä, henkilö luo käyttäytymisellään kiellettyyn syrjintäperusteeseen liittyvän toista henkilöä tai ihmisryhmää halventavan, nöyryyttävän, uhkaavan, vihamielisen tai hyökkäävän ilmapiirin. Koska häirintä voi kohdistua myös kokonaiseen ihmisryhmään, häirintää voidaan arvioida myös ilman yksittäistä uhria, johon häirintä olisi kohdistunut.

Erityisesti sukupuoleen perustuvan häirinnän sekä seksuaalisen häirinnän laajuus ja vakavuus ovat nousseet esiin viime vuosien aikana. Terveyskyselyiden perusteella on selvää, että seksuaalista häirintää koetaan valitettavasti myös kouluissa.

Rajatorpan koulussa suhtaudutaan vakavasti kaikkiin syrjinnän muotoihin ja teemme jatkuvasti töitä sen eteen, ettei syrjintää tai häirintää tapahdu oppilaiden tai henkilöstön keskuudessa.

5.3. Positiivinen erityiskohtelu

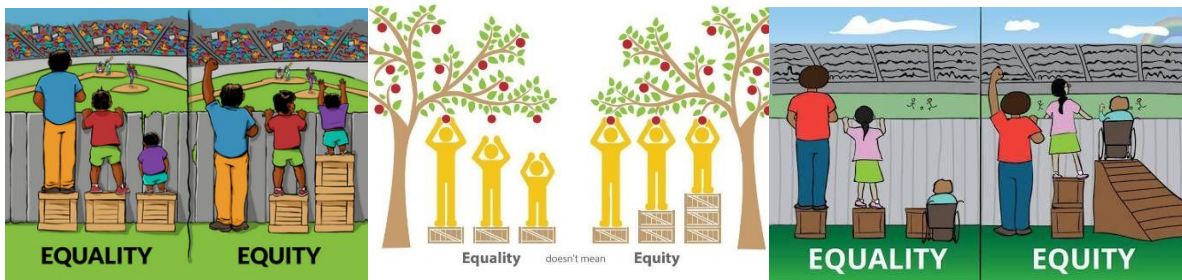
”Kaikki saa sen mitä tarvitsee mutta kaikkia kuitenkin kohdellaan suht samalla tavalla.”

Syrjinnästä puhuttaessa on tärkeää ymmärtää, että kaikki erilainen kohtelu ei ole syrjintää. Yhdenvertaisuuslaissa säädetään erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteista. Erilainen kohtelu ei ole syrjintää silloin, kun kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot ovat tavoitteen saavuttamiseksi oikeasuhtaisia. Kun puhutaan positiivisesta erityiskohtelusta, sillä tarkoitetaan tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi tehtyjä

toimenpiteitä, joilla parannetaan tietyn henkilön tai ryhmän asemaa ja olosuhteita. Tällöin henkilö tai ryhmä saa jotakin erityistä päästäkseen kyseessä olevassa toiminnassa niin sanotusti samalle viivalle muiden kanssa. Positiivisen erityiskohtelun tulee aina olla perusteltua ja läpinäkyvää.

Koulussa erilainen kohtelu voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että oppilas, jolla on luku- ja kirjoituvaikeuksia, saa enemmän aikaa kokeen tekemiseen ja vähemmän kokeeseen luettavaa materiaalia. Perusopetuslain säännöksissä turvataan oppilaan erityistarpeiden huomioiminen. Nämä toimenpiteet ovat aina pyrkimys toteuttaa erityistarpeita tarvitsevien oppilaiden ja opiskelijoiden oikeus opetukseen.

Alla olevat kuvat kuvaavat hyvin sitä, mitä positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan. Kuvissa equity kuvaa tosiasiallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.



Kuva: Atlassian Community

Kuva: Saskatoon Health Region Advancing Health Equity

Kuva: Atlassian Community

5.4. Syrjinnän ja häirinnän ehkäiseminen

Lähtökohtana kaikessa toiminnassa on täysi nollatoleranssi kaikkia syrjinnän muotoja kohtaan. Tunnistamme syrjinnän eri muodot ja olemme valmiita puuttumaan siihen. Koulussamme panostamme erityisesti syrjinnän ja häirinnän ennaltaehkäisyyn. Syrjintää ja häirintää pyrimme ehkäisemään seuraavilla tavoilla:

- Opetamme oppilaita tunnistamaan syrjinnän ja häirinnän eri muotoja. Opetamme tunnistamaan myös, mikä ei ole syrjintää ja mikä on positiivista erityiskohtelua.
- Koulussa pidetään yllä avointa keskustelua ja tärkeitä käsitteitä (syrjintä, häirintä, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, positiivinen erityiskohtelu jne.) määritellään yhdessä oppilaiden kanssa. Annamme käsitteisiin liittyviä esimerkkejä.
- Puutumme kaikkeen syrjivään kielen käyttöön herkästi ja keskustelemme yhdessä oppilaiden kanssa kielenkäytön merkityksestä.

- Vastaamme oppilaiden kysymyksiin ja tarvittaessa käymme mieltä askarruttavia tilanteita läpi.
- Otamme huomioon oppilaiden näkemykset, ajatukset ja ideat erilaisiin tapoihin ehkäistä syrjintää ja häirintää sekä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Pyydämme ideoita oppilaskunnan hallitukselta siitä, miten teemoja voisi parhaiten käsitellä yhdessä koko koulun kanssa. Mahdollistamme oppilaiden osallistumisen myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman luomiseen.
- Mahdollisuuksien mukaan järjestämme oppilaille ja oppilaiden kanssa työpajoja, projekteja, juhlia ja tapahtumia, joissa kantavana teemana on yhdenvertaisuus ja tasa-arvo (esimerkiksi Minna Canthin päivä ja sukupuolten välinen tasa-arvo; monikulttuurisuusviikko ja yhdenvertaisuus jne.).
- Jaamme henkilökunnan kesken opetukseen sopivia materiaaleja ja vinkkejä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi sekä häirinnän ja syrjinnän ehkäisemiseksi.

5.5. Puuttuminen ja seuranta syrjintä- ja häirintätapauksissa

Jos koulussa havaitaan syrjintää tai häirintää, puututaan siihen seuraavien toimenpiteiden kautta:

- Ensisijaisena vastuuhenkilönä on aina aikuinen, esimerkiksi opettaja tai joku muu henkilökuntaan kuuluva.
- Selvitetään, onko kyseessä yksittäinen tapaus vai laajempi ilmiö. Jos kyseessä on yksittäinen tapaus, noudatetaan alla olevia toimenpiteitä, jos taas kyseessä on laajempi ilmiö, sovitaan yhteisesti siitä, miten toimitaan.
- Tilanteesta keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tapahtumien kulku. Keskustelussa huolehditaan siitä, että jokainen tulee kuulluksi.
 - Tarvittaessa järjestetään keskustelu siten, että ensin pidetään yksilökeskustelut ja sen jälkeen keskustellaan vielä ryhmissä.
 - Keskustelun sisältö kirjataan ylös.
- Keskustellaan ja sovitaan seuraamuksista sekä tilanteen seurannasta. Sovitaan yhteisesti syrjinnän ja/tai häirinnän loppumisesta ja sovitaan, mitä tapahtuu, jos se sopimuksesta huolimatta jatkuu. Sovitaan seurannan ajankohta.

- Keskustelusta ilmoitetaan aina huoltajalle ja jos huoltaja(t) niin toivoo, järjestetään uusi keskustelu, jossa myös huoltaja(t) on mukana.
- Vakavuusasteen mukaan ilmoitetaan myös oppilashuoltohenkilöstölle. Käydään tarvittaessa oppilashuollon kanssa keskustelu siitä, miten asianomaisia oppilaita voidaan tukea tilanteessa.
- Suoritetaan sovitut seuraamuksiin liittyvät toimenpiteet.
- Seurataan tilannetta koulun arjessa ja pidetään sovittu seurantatapaaminen.
- Jos tilanne toistuu, noudatetaan aikaisemmassa keskustelussa sovittuja jatkotoimenpiteitä. Lisäksi kutsutaan paikalle tekijän (ja teon kohteen) huoltajat ja pohditaan yhdessä ratkaisuja tilanteeseen.
- Vakavammissa tilanteissa selvitetään, onko tarvetta ottaa yhteyttä lastensuojelun henkilöstöön ja/tai poliisiin.
- Huolehditaan yhdessä oppilashuollon kanssa siitä, että niin tekijä kuin teon kohde saavat tarvittavaa tukea.

6. SUUNNITELMAKAUDEN TOIMENPITEET

Kysyimme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyssä (2023) Rajatorpan koulun oppilailta, millainen on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu. Vastauksista muodostui konkreettinen ja selkeä kuvaus tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen koulun peruspilareista ja samalla koulumme suunnitelmakauden tavoite. Me Rajatorpassa haluamme olla oppilaiden kuvaaman kaltainen koulu ja teemme yhdessä töitä, jotta koulussamme on kaikilla hyvä olla.

Oppilaat kuvaavat tasa-arvoista ja yhdenvertaista koulua näin:

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa kaikkia kohdellaan samalla tavalla ilman epäluuloja ja kaikki saavat tarvitsemaansa apua. Jokainen opiskelija saa samat mahdollisuudet ja kaikki voivat tehdä sen, mihin itse pystyvät. Opetus on yhdenvertaista ja kaikkia kohdellaan oman tasonsa mukaisesti. Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa kaikista huolehditaan ja kaikkia kuunnellaan. Kukaan ei kiusaa tai hauku muita, toisia autetaan, ollaan ystävällisiä toisille ja ihan jokaista kohdellaan hyvin. Kaikilla on samat säännöt.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei kommentoida tai arvostella toisten ulkonäköä, vaatteita, ihonväriä, uskontoa tai tapaa puhua. Ketään ei kiusata

esimerkiksi taustan, kielitaidon, ihonvärin, uskonnon, kiinnostuksenkohteiden, iän, vakaumuksen, mielipiteen tai vammaisuuden perusteella. Sukupuoli ei vaikuta siihen, miten muita kohdellaan. Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa kaikki saavat olla omia itsejään, eikä kenenkään tarvitse esittää täydellistä henkilöä. Koulussa jokainen saa olla omanlainen ja normaali. Kaikki hyväksytään ja kaikki ovat koulussa samanarvoisia.

Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu on turvallinen, hyvä ja reilu koulu. Ketään ei jätetä yksin. Siellä kaikilla on hyvä olla.

***"kaikkia kohdellaan
aina samalla tavalla
ilman epäluuloja"***

***"Kaikki saavat olla omia
itsejään eikä tarvitse
esittää ketään täydellistä
henkilöä"***

***"Koulu missä ei ole
minkäänlaista rasismia"***

***"sellainen että kaikki
hyväksytään."***

"ketään ei jätetä yksi"
"reilu kaikille"

***"hyvä jossa
huolehditaan."***

***"sellainen jossa ei
kommentoida toisen
ulkonäkö. jne"***

***"Sellainen että kaikki
tekevät asioita joihin he
itse pystyvät."***

***"Kaikki saa olla
omallinen ja normaali"***

***"Että kaikki ihmiset ovat
samanarvoisia
keskenään."***

***"Jokainen opiskelija saa
samat resurssit ja
mahdollisuudet."***

***"koulu jossa
kaikkia
kohdellaan
hyvin."***

***"Että kaikilla ihonväristä
ja uskonnosta riippumatta
kaikkia kohdellaan
samalla tavalla"***

***"Sellainen että kaikilla
on hyvä olla."***

***"Että siellä otetaan
kaikki samalla
huomiioon tai tarpeiden
mukaan."***

***"että kaikilla olisi
mukava olla ja kaikilla
olisi samat säännöt."***

***"kaikkia autetaan yhtä
paljon mitä tarvitsee
eikä ketään kiusata ja
kaikki hyväksyy kaikki"***

***"koulu jossa kaikkia
kohdellaan oman
tasonsa mukaan"***

***"kukaan ei kiusaa muita
ja kaikki saa apua"***

”Yhteiskunnalliset tehtävät, oikeudet ja velvollisuudet koskevat yhtäläisesti kaikkia sukupuolesta riippumatta. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan.”

”Yhdenvertainen koulu auttaa uusia oppilaita esimerkiksi vähän enemmän suomenkieltä opiskelemaan.”

Kysyimme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyssä oppilaita myös, mitä koulussa pitäisi tehdä, jotta kaikki olisivat tasa-arvoisia, yhdenvertaisia ja kaikkia kohdeltaisiin samalla tavalla.

Oppilaiden ajatuksia siitä, mitä koulussa pitäisi tehdä:

”Että kaikki kuuntelee kaikkija ja puhutaan nätisti”

”Kaikki pitäisivät huolen omasta käytöksestään.”

”että minä kohtelen kaikkia hyvin”

”Kohtele kaikkia itse samalla tavalla ja sano ihmisille sun koulussa että kohtele muita samalla tavalla kun tahdot miten sinua kohdeltaisiin. :)”

”Pitää kunnioittaa toisia”

”Opetettaisiin, että kaikki ovat saman arvoisia.”

”autetaan, tuetaan ja otetaan mukaan”

”opettajien pitäisi antaa kaikille samoilla perusteilla ja reilusti”

”Heidän pitäisi opettaa oppilaita kohtelevaan kaikkia tasa-arvoisesti.”

”vaikka niin että jos tulee jotain sellaisia tilanteita niin siitä tulee joku rangaistus”

”Oltaisiin kaikki sovussa vaikka tulisikin riitoja niin ne olisivat helppo selvittää ja ketään ei syrjittäis.”

”että ihmiset ketkä ei ymmärrä mitä yhdenvertanen tarkoittaa ne saa opetusta”

”ei haukuta toisia eikä tönitä tai huudeta toisille”

6.1. Kehittämiskohteet tasa-arvon toteutumiseksi

Keväällä 2023 oppilaille teetetyssä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyssä oppilaat nostivat esiin, että joissain tilanteissa rangaistusten antamisessa ja asiattomaan käyttäytymiseen puuttumisessa saattaa vaikuttaa sukupuoli esimerkiksi siinä, kuinka helposti tilanteisiin puututaan. Henkilökunnan kyselyssä lähes kaikki vastanneet koulun aikuiset sanoivat kohtelevansa oppilaita samalla tavalla sukupuolesta riippumatta. Koulun aikuiset toivat esiin, että koulun arjessa saattaa vielä olla tilanteita, joissa oppilaisiin ja oppilaiden käytökseen kohdistuu erilaisia odotuksia riippuen siitä, mitä sukupuolta oppilas oletetusti edustaa. Tytöiltä saatetaan esimerkiksi odottaa ”kaunista” käytöstä ja poikien taas odotetaan olevan äänekkäämpiä. Aikuiset toivat esiin, että oletukset ovat usein enemmänkin tiedostamattomia ja olemassa olevia odotuksia kuin tarkoituksellista sukupuoleen liittyvää erilaista kohtelua. Lisäksi aikuiset toivat esiin, että oppilaiden kesken saattaa olla tilanteita, joissa oppilaat valitaan mukaan leikkiin, peliin tai ryhmään sukupuolen perusteella.

Koulun tasa-arvotyössä panostamme erityisesti siihen, että käytämme arjessa sukupuolisensitiivistä kieltä. Pyrimme välttämään sukupuolitettuja ilmaisuja emmekä määrittele oppilaiden tai kollegoiden sukupuolta puheessamme. Lisäksi panostamme siihen, että oppilaita ei ryhmitellä sukupuolen perusteella ja kiinnitämme huomiota siihen, että emme vahvista sukupuoleen liittyviä stereotypioita ja oletuksia.

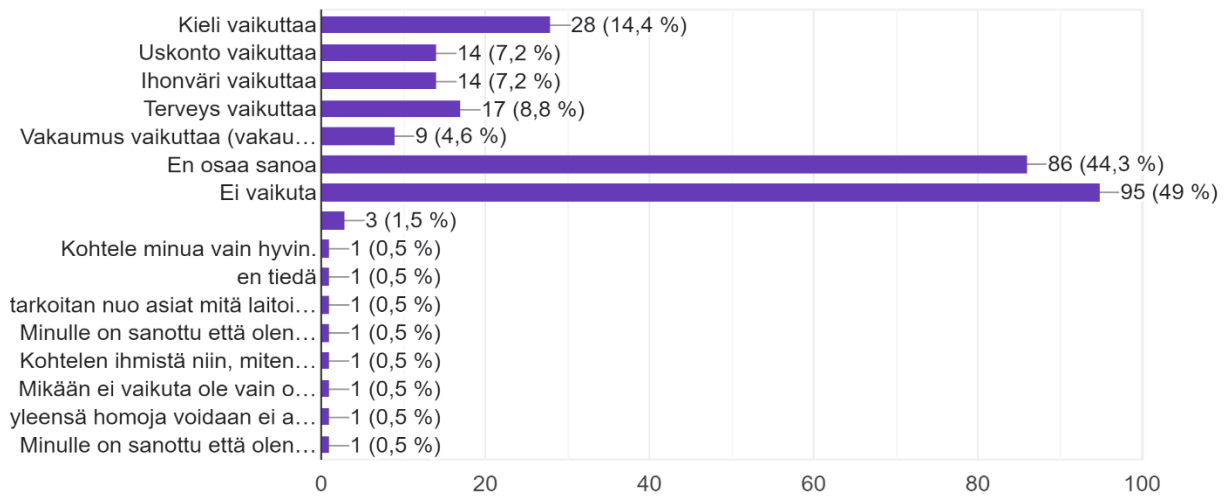
Varmistamme peleissä ja leikeissä (välitunnit ja muut vapaat tilanteet) sekä liikuntatuntien yhteydessä, että kaikki saavat yhtäläiset mahdollisuudet osallistua kaikkeen toimintaan. Kannustamme oppilaita osallistumaan rohkeasti niihin peleihin ja leikkeihin, jotka kiinnostavat ja pidämme huolta, että ketään ei sukupuolen perusteella jätetä ulkopuolelle.

6.2. Kehittämiskohteet yhdenvertaisuuden toteutumiseksi

Keväällä 2023 oppilaille teetetyssä kyselyssä nousi esiin, että oppilaat ovat kokeneet huutelua ja haukkumista sekä ulkonäön, ihonvärin ja vaatteiden arvostelua. Oppilaat olivat myös kokeneet taustaan liittyvää huutelua sekä syrjivää ja rasistista kielenkäyttöä. Useampi oppilas nosti esiin myös seksuaalisen suuntautumisen perusteella tapahtuvan haukkumisen ja homottelun. Kyselyssä ilmeni, että erilaisuutta ei aina hyväksytty esimerkiksi silloin kun jollain on terveydentilaan liittyviä haasteita tai autismi. Pääsääntöisesti henkilöön liittyvät ominaisuudet eivät vaikuta siihen, miten muita kohdellaan. Suurin osa oppilaista sanoo itse kohtelevansa kaikkia samalla tavalla.

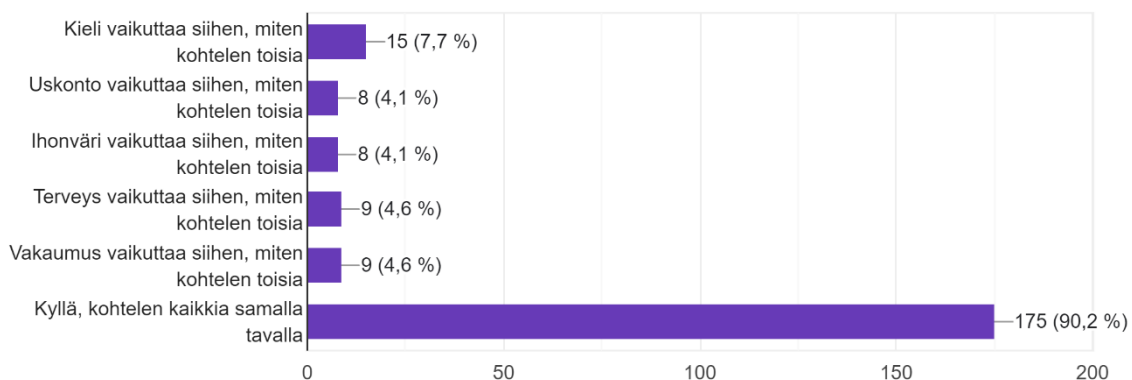
Vaikuttaako oppilaan kieli, uskonto, ihonväri, vakaumus tai terveys siihen, miten häntä kohdellaan?
(Voit vastata useamman)

194 vastausta



Kohteletko itse toisia samalla tavalla riippumatta heidän kielestään, uskonnostaan, ihonväristään tai terveydestään? (Voit vastata useamman)

194 vastausta



Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn (2023) ja kouluterveyskyselyn (2021) tulosten perusteella koulumme kehittämisen kohteiksi nousivat seuraavat teemat.

Tavoite 1: *Huuteluun, haukkumiseen, rasistiseen ja syrjivään kielenkäyttöön sekä kiusaamiseen puuttuminen*

○ **Mitä teemme:**

- Lukuvuoden alussa jokaisessa luokassa käydään läpi koulun järjestyssäännöt. Samassa yhteydessä käydään oppilaiden kanssa läpi myös se, miten muita kohdellaan kunnioittavasti ja asiallisesti. Puhumme luokissa siitä, että jokaisella oppilaalla on oikeus tulla kouluun ja kokea olevansa koulussa turvassa ja hyväksytty.

Kenenkään taustaa ei saa loukata, eikä toisen kotimaasta tai etnisyydestä saa missään tilanteissa vitsailla. Puhumme myös siitä, että koulussa on monenlaisia lapsia ja jokaisella on oikeus olla koulussa omien kykyjensä puitteissa. Kenenkään terveydentila tai erityisyys ei ole kiusaamisen aihe. Puhumme oppilaiden kanssa siitä, että esimerkiksi homoksi tai vammaiseksi haukkuminen ei ole hyväksyttävää. Molemmat niistä kohdistuvat yksilön ominaisuuksiin ja ovat syrjivää kieltä. Kohtelemme kaikkia hyvin ja ystävällisesti.

- Koulun toisessa koko koulun yhteyseissä kokoontumisessa luemme oppilaiden kommenttien perusteella rakennetun kuvauksen tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta koulusta. Pyydämme oppilaskunnan hallitusta ideoimaan, miten ja mihin laittaisimme kuvauksen esille.
 - Tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen koulun kuvaus kerrataan luokissa ja jokaisessa luokassa keksitään yhdessä keino, miten jokainen osoittaa sitoutuvansa noudattamaan tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen koulun periaatteita (esim. sormenjälki, allekirjoitus tms.).
 - Käymme uskontotunneilla läpi keskustelun uskontoon liittyvästä kielestä. Opetamme oppilaille, ettei toisen uskontoon liittyvä huutelu ole hyväksyttävää ja se on loukkaavaa. Kunnioitamme koulun uskonnollista monimuotoisuutta. Kannustamme kysymään ja käymään keskustelua. Jos uskontosanastoon perustuvaa huutelua esiintyy, puutumme siihen välittömästi.
 - Vietämme koulussa rasimin vastaista viikkoa keväällä 2024.
 - Hyödynnämme koulun versoa sekä kiusaamisen selvittämisprosessia aktiivisesti. Puutumme herkästi kaikkiin ristiriitatilanteisiin ja niissä tilanteissa, joissa esiintyy asiantonta kielenkäyttöä muita kohtaan, käymme aina vakavan keskustelun ja sovimme myös jatkotoimenpiteistä.
- **Kuka seuraa:** Rehtorin lisäksi toteutumista seuraa koulun johtoryhmä ja koko henkilöstö (välitunnit, oppitunnit, vapaat tilanteet, ristiriitatilanteisiin puuttuminen ja niiden selvittäminen).
 - **Toteutuminen:** Arvioimme toteutumista loppusyksystä ja kevään aikana. Tarvittaessa teetämme kyselyn oppilaille.

Tavoite 2: *Kehitämme osaamista syrjinnän, rasismien ja häirinnän tunnistamisessa*

- **Mitä teemme:**
 - Vahvistamme henkilöstön osaamista tunnistaa syrjintää, rasismia ja häirintää ja puuttua siihen.

- Tunnista
- Puutu
- Tue rasismien kohteeksi joutunutta
- Ilmoita
- Kartoitamme koulutustarvetta ja järjestämme tarvittaessa koulutuksen tai koulutuksia.
- Opetamme oppilaita tunnistamaan syrjintää, rasismia ja häirintää.
- **Kuka seuraa:** Rehtorin lisäksi toteutumista seuraa koulun johtoryhmä
- **Toteutuminen:** Toteutetaan lukuvuoden 2023-2024 aikana. Toteutusta arvioidaan keväällä 2024.

7. OSALLISUUS, TASA-ARVO JA SAAVUTETTAVUUS

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa. Haluamme koulussamme varmistaa, että tieto on saavutettavissa kaikille koulun oppilaille, henkilökunnalle ja huoltajille.

Rajatorpan koulussa huolehditaan siitä, että tulkkauspalvelut ovat tarvittaessa saatavilla, jotta kodin ja koulun yhteistyötä voidaan toteuttaa huolimatta siitä, mikä oppilaan ja/tai huoltajan äidinkieli on. Arjen viestinnässä huomioidaan, että tärkeät viestit menevät koteihin ymmärrettävässä muodossa (esimerkiksi selkokielellä). Kaikki tärkeät viestit lähetetään koteihin suomeksi ja englanniksi. Hyödynnämme viestinnässä myös valmiiksi käännettyjä lomakepohjia. Parannamme koko henkilöstön tasolla saavutettavuutta.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon erilaiset ajattelu- ja toimintatavat sekä rakennetaan yhteistä ymmärrystä siitä, miten arki saadaan toimivaksi. Kuuntelemme eri kulttuureista tulevien toiveita ja tarpeita ja otamme ne huomioon opetusta toteutettaessa ja suunniteltaessa. Lisäksi huomioimme myös muiden kulttuurien ja uskontojen juhlapäivät sekä niiden merkityksen koulun arjessa. Kysymme, vastaamme ja käymme avointa keskustelua kotien kanssa.

Oppilaita, huoltajia ja henkilöstöä osallistetaan päätöksentekoon mahdollisimman monipuolisesti esimerkiksi kyselyiden ja YS-ajalla tapahtuvan työskentelyn avulla. Koulussamme noudatamme jaetun johtajuuden periaatteita ja esimerkiksi strategisissa tiimeissä tehtävät jaetaan jaetun johtajuuden periaatteiden mukaisesti.

Rajatorpan koulussa toimii aktiivisesti sekä oppilaskunnan hallitus että ympäristöraati, joissa oppilaat pääsevät muun muassa suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia tapahtumia koulun arkeen. Lisäksi oppilaskunnan hallitukseen kuuluvat oppilaat osallistuvat koulun turvallisuuden ja terveyden arviointiin, Vaikuttajapäivään sekä käyvät läpi ja tarpeen vaatiessa kommentoivat koulun lukuvuosisuunnitelmaa. Lisäksi oppilaita osallistetaan valinnaisaineissa oppituntien sisältöjen suunnitteluun. Opettajat ja oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen ja retkien suunnitteluun. Muita koulussa käytössä olevia osallisuuden muotoja ovat välkäratoiminta, verso -toiminta ja kummitoiminta. Keväällä 2023 koulussa aloittivat myös ensimmäiset DigiAgentit, jotka jatkavat toimintaa myös lukuvuonna 2023–2024.

Vahvistamme Rajatorpassa koko henkilöstön kielitietoista osaamista ja kehitämme kielitietoista opetusta. Kehitämme tasa-arvoista ja yhdenvertaista koulua lukuisin toimenpitein ja panostamme monipuolisen arvioinnin kehittämiseen. Koulun tukitiimi alkoi keväällä 2023 työstää tukimateriaalia asiakirjojen tekemisen tueksi.

Kehitämme ja vahvistamme koulussa jatkuvasti yhteisopettajuuden toimintamalleja. Koulun hyvinvointivastaavat ovat kehittäneet koulun hyvinvoinnin vuosikelloa ja siihen liittyvä materiaali on kaikille näkyvillä. Jaamme yhteiselle alustalle vinkkejä ja materiaalia, joka on kaikkien käytössä. Hyväksi havaitut käytänteet säilytetään toiminnassa myös jatkossa. Pyrimme esimerkiksi vähintään kerran kuussa kokoontumaan yhteen koko koulun tilaisuuteen. Koulun toimintaa ja henkilöstöä koskeva tieto on kaikille saatavilla jaetussa drive -kansiossa. Jokaisen pääsy jaettuihin kansioihin varmistetaan syksyn alussa ja aina erityisesti uusien opettajien aloittaessa. Rehtori lähettää joka viikko viikkotiedotteen, jossa on kaikista tärkein henkilökuntaa koskeva tieto. Henkilökunta näkee myös koulun johtoryhmän tapaamisissa tehdyt muistiot.

SUUNNITELMAN TEKEMISEN TUKIMATERIAALI

- Älä oletta! Normit nurin: <https://ihmisoikeudet.net/wp-content/uploads/2015/11/AlaOletaNormitnurin-1.pdf>
- Yhdenvertaisuuden edistäminen ja positiivinen erityiskohtelu: [Positiivisen+erityiskohtelun+opas.pdf \(syrjinta.fi\)](https://syrjinta.fi/Positiivisen+erityiskohtelun+opas.pdf)
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun sivusto: <https://syrjinta.fi/etusivu>
- Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma: https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/talous_ja_strategia/strategia/tasa-arvo_ja_yhdenvertaisuus
- Tasa-arvotyö on taitolaji, Opetushallitus: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/tasa-arvotyö-taitolaji>
- TASA-ARVOKOMPASSI: Työkalu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun, Rauhankasvatusinstituutti: <https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasa-arvokompassi-VAKA.pdf>
- Koulu vailla vertaa, Rauhankasvatusinstituutti: https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/02/yhdenvertaisuus_opas_web.pdf
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141329>
- Yhdenvertaisuuslaki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
- Tasa-arvovaltuutetun sivusto: <https://tasa-arvo.fi/etusivu>
- Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Opetushallitus: <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/toiminnallinen-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnitelma>



**Vantaa
Vanda**